

רצו להקטיר קטרת במסירות נפש, ובהכרח שהאמינו במצוות הללו של העבודה ומעלתם, על אף שהמצוות הללו ניתנו על ידי משה, ולעומת זאת לא האמינו במינויים שעשה משה, וגם פקפקו במצוות ה', שהרי סברו שטלית שכולה תכלה פטורה מהציצית, ובית מלא ספרים פטור ממזוזה, ולכאורה **איך אפשר להבין את פיצול האמונה הזה?**

אולם לפי המבואר אפשר אולי לומר שאמנם האמינו במצוות התורה, אלא שטענו שיש את הצורה המקורית של המצוה שבה ה' מודיע מהי תביעתו, אבל 'למעשה' - אם יש עוד יהודים שיש להם חשק לעשות את המצוה הזו - אין ה' מונע אותם ממנה, מותרת להם, כי כל העדה כולם קדושים, והרי זה כמו שנשים יכולות לקיים מצות-עשה שהזמן-גרמא למרות שהם פטורות -

והיות שסברו שאפשר להרחיב את מקיימי המצוות, הבינו גם שאפשר להרחיב את צורת המצוה, ואם חוט אחד של תכלת מספיק, יכול יהודי להדר ולעשות טלית שכולה תכלת, או בְּמִקוּם מזוזה ימלא את כל ביתו ספרים.

אך עדיין לא מובן, מה איכפת לך לקיים מה שכתוב בתורה ולהשים גם חוט של תכלת על הטלית שכולה תכלה, ומה איכפת לך לקבוע מזוזה על הפתח של הבית המלא ספרים?

ואפשר להסביר כך, כי הנה החוט של תכלת מורה על ה'יראה' - 'וראייתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם', וכמו שאמרו חז"ל שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע וכו', ובא לעורר מורא שמים, מזכיר את קריעת ים סוף שבו נאמר 'יראו העם את ה'.

וכן המזוזה בוחרת מכל התורה את הפרשיות של שמע והיה-אם-שמוע והם הפרשיות המבקשים אהבת ה' בכל לב ונפש ומאז, אך גם מזהירים 'השמרו לכם פן יפתה לבבכם', דהיינו, שכל מה שצריך לעשות מאהבה, צריך גם לעשות מתוך יראה.

ועל כן התמקד קרח בעיקר על המצוות הללו, טען שאם יהודי מרגיש שהלחץ של

פתח - וי למי שאין לו חצר ועסוק הוא בלעשות שער לחצר...

ושואל האור החיים הקדוש בספרו חֲפֵץ-ה', לְמָה הַמְשָׁלִים הַפּוֹכִים זֶה מִזֶּה, שבמשל הראשון התורה היא הפנימית והיראה היא החיצונית, ובמשל שאחריו התורה היא החיצונית והיראה היא האמורה להיות הפנימית?

ומתרץ שיש יראה לקיים מצוות עשה - לקיים כל מה שלומד, ויש יראה לא לעבור על לא תעשה, והיראה הזו של 'לא תעשה' נחוצה היא לעצם הצלחת התורה, אם לא יִשְׁמֵר מאיסורים לא יקנה את התורה - היא כמישהו העסוק עם הדלת ואין לו חצר מאחוריה, אבל אם נשמר מאיסורים, אז יכול לקנות ידיעות התורה - יהא לו חצר עם אוצרות התורה, אבל היות ואינו מקיים את מצוות-עֲשֵׂה שלומד, התורה שלמד כאילו נותרת סגורה וחתומה... וכאשר יבוא לעולם העליון, יִרְאוּ לוֹ אוצר של גן עדן, אבל הוא יהא נעול, לא יתנו לו מפתחות, כמו שכאן בארץ תורתנו היתה נעולה לא התעסקו עמה...

ומבואר מדבריו שיתכן יהודי הנשמר מעבירות, ואף מוֹסֵר עצמו לעסק התורה, ומצליח בה, אך בכל זאת אין התורה מפעילה אותו לקיים את לימודו, וזאת מחמת שחסר לו 'יראה', כנראה הוא כזה יהודי הסובר שה'יראה' שייכת לענינים של 'לא תעשה', אבל ענינים של מצות עשה צריכים להיעשות מתוך 'אהבה', ולכן, מוכן לעבוד את ה' רק מתוך מה שמרגיש חשק כלפיו, אינו מוכן לעשות איזה דבר מצוה מחמת שכך צווה ה', כי נראה לו שפעולה כזו נעשית מתוך 'כפיה', לא מתוך חֶשֶׁק לבו, ולכן בעסק התורה שיש לו חשק עצמי, הוא לומד, אבל לקיים את מה שלמד, ובפרט להדר ולקדקד ולהתחסד - כל זמן שאינו מרגיש חשק, אינו מוכן לעשות משהו מתוך תחושת כפיה של חוסר רצון.

ולפי זה אפשר להבין קצת את המחשבות של עדת קרח, כי הנה מצד אחד היו להם שאיפות גדולים, כולם רצו להיות כהנים גדולים, כולם רצו לעשות את העבודה,

הפרשה לדורותיה

על פרשת קרח אומר רש"י כי היא 'יפה נדרשת', ואכן רבו הדרשות והרעיונות עליה, ונראה מזה **שכאשר יהודי מוצא בתוך עצמו סתירות וניגודים**, מחלוקות של רצונות פנימיים הגורמים לו לקבוע את עצמו עם צד אחד ולכן מוצא את עצמו חולק על כל ציבור שאינו תואם עם הצד שבחר לו - **הפתרון שלו הוא לדרוש את הפרשה הזו**, להעמיק בה ולגלות כל מיני תנועות נפשיות מורעבות, מחפשות משהו, לא מרוצות, מתלוננות או מתלוצצות, להבחין באם הם רצונות אמת או שמא הינם רצונות המוכנים לתבוע משהו גם במחיר התאבדות ובעין שנאמר בפרשה זו על מקריבי הקטורת 'החטאים הללו בנפשותם', דהיינו, שהסכימו לעשות מעשה המסכן את נפשם...

ואם עוסקים אנו בענין של 'דרישה', ידענו שיהודי צריך 'לדרוש את ה' - **לחפש בכל ענין מהו דבר ה'**, מהי ההוראה של ה', והפסוק אומר 'אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה **אז תבין יראת ה'** ודעת אלקים תמצא', מבואר שצריך לבקש את היראה, את התפיסה הפשוטה שיהודי לא יכול לנהל את העולם לפי התשוקות והחשק הממלא את לבו, אלא הכל צריך להיות לפי הקשבה לדבר ה', מתוך בהירות שלא משתלם לעבור על דבר וציווי ה', להאמין שלא מפסידים מלשמוע את דבר ה', אלא להיפך כל בריחה או התחמקות מה' הינה הפסד, כל הצטדקות מוטעית אינה הטבה עצמית, אלא נזק עצמי, מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה...

אהבה ללא יראה...

הגמרא בשבת (לא ב) אומרת שיש 'תורה' ויש 'יראה', ומי שיש לו תורה ואין לו יראה הרי זה כגזבר שנתנו לו מפתחות הפנימיות ולא מסרו לו מפתחות החיצונית, דהיינו שהתורה היא כמו אוצר הסגור בתוך הבית, ומי שיש לו תורה יש לו את המפתחות של ידיעת התורה, אבל היראה היא כמו הפתח של בית האוצר, ואם אין לו יראה לא יוכל להיכנס אל הבית... ועוד אמרו שם משל אחר, והוא שהיראה היא כמו חצר, והתורה היא כמו

ה'יראה' לוקח לו את החשק מעבודת ה', יכול הוא לסדר את המצוות באופן אחר קצת ובאופן שהמצוות יתקיימו עם כל החשק... עם הרבה אהבה...

הלימוד

וזהו אכן הענין שפתחנו בו, שכאשר יהודי מרגיש בתוכו מחלוקות פנימיות: מצד אחר מרגיש שאיפות גדולות לתורה ומצוות מתוך מדרגות גדולות ופעולות פְּבִירוֹת, ומצד שני מוצא בעצמו כל מיני מצוות קלות שאין לו חשק לעשותם, מרגיש שעושה אותם בכפיה, ולכן חש שיהדותו מבלבלת אותו, ומוצא את עצמו משתייך לציבור המקיל לו כמה ענינים וחומרות ודקדוקים [ואינו מחמיר כל כך במה שהם כן מחמירים] וחולק על אחרים המדקדקים בהם, אומר שהם מגזימים ומעשיהם בכפיה ללא חשק ואהבה – צריך הוא לעסוק בפרשת קרח, צריך הוא להקשיב למצוות של התכלת והמזוזה – כי כאשר יקשיב למצוות הללו, ישכיל לדעת **כיצד מרגישים את 'נועם היראה'!**

כי הנה כאשר יהודי רוצה להנעים את חייו, רוצה לעבוד את ה' מתוך חֶשֶק ובאופן שעבודתו הנבחרת לא תפריע לו לתכניותיו וחשקיו האחרים – יהודי זה כאשר לומד בתורה ושומע איזה מצוה, מיד מסובב את ראשו לעולמו שמחוץ לתורה, ומקשיב לתחושות גופו וחומריו באם יש להם חשק לקיים את המצוה הזו, ואז, **אם מוצא את החשק נענה ואומר 'נעשה ונשמע', אך אם אינו מוצא את החשק - מרגיש כפוי**, נזכר ב'כפה עליהם הר כגיגית' ולא נחמד לו לקבל את המצוה... ולכן אומרת התורה בפרשיות המזוזה **שצריך לשמוע את דבר ה'**, וצריך לאהוב את ה' - **להאמין שה' לא מבקש מיהודי דברים קשים** שאין ביכולתו לקיימם ולחפוץ בהם! ואם בכל זאת מרגיש יהודי שאין לו אהבה כלפי מצוה מסוימת, הרי זה מפני **שהתפתה לבבו הסתובב וסָר** כלפי העולם הארצי והחומרי - בְּמִקוֹם להמשיך להביט על התורה ולהתחזק באמונה שאם ה' מצוה עלי כך בהכרח שיש לי חשק ורצון לכך - פנה להביט על החֶשֶק האחרים והזרים המבטלים ממנו את החשק המקורי והטוב...

ואל האמונה הזו צריך להוסיף גם את ה'חוט של תכלת', דהיינו, לְפָכּוֹר שאמנם ה' מצוי בשמים ממעל, וְשֶׁם הכל תכלת, אין משהו אחר, אבל למעשה את התורה

נתן לאנשים ארציים הטרודים בְּגֵם הארצי הסוער, ולכן, אומר ה', אינני מבקש ממכם לתפוס את כל השמים, אלא אדרבא תצמצמו את המורא הגדול, תסתפקו בחוט של תכלת!

ולמשל, אם יהודי מרגיש שאחר חצי שעה של לימוד, אין לו כבר חשק, והלימוד שלו נעשה בכפיה, אינו צריך להחליט שלומד מתוך כפיה, אלא **יקשיב מה היה אומר לו ה' ברוב רחמי אילו היה מתייעץ עמו על כך**, והרי ברור שה' היה מרגיע אותו, היה אומר לו, לך תשתה משהו, תנוח מעט, אולי תעשה הפסקה ללמוד משהו יותר קל, או להתפנות לאיזה דבר מצוה חשוב, ותחזור ללימודך ברעננות... ואחר שישמע את דברי ה' הללו, יבין שאכן רָצָה לשמוע דבר ה', אבל בשאיפות אהבתו וחשקו הגדיל את דבר ה', החליט שה' מעריך רק מי שלומד הרבה שעות ברציפות וקורע את עצמו... אך הנה כעת כאשר מנסה לתאר לעצמו כיצד ה' א-ל רחום וחנון מדבר אליו, שומע נוסח אחר לגמרי...

וזאת היא הסיבה לְמָה צריך לדרוש ולבקש את היראה, כי כאשר נראה ליהודי שהיראה מכבידה עליו וחונקת אותו, סימן הוא שבתחילה דימה שיש לו אהבה וחשק מוגזמים וְאֵתֵם הגדיל את המצוה, ולאחר מכן כאשר האמת נצבת לפניו, האהבה נעלמה, ונראה לו שעליו לקיים את 'אהבתו' מתוך 'יראתו'...

אילו היה מבקש מתחילה לשמוע דבר ה', לדעת את גבול היראה, היה רואה שהיראה מאד מצמצמת את המצוות, נותנת אפשרויות לקיים אותם בצורה קלה ורגועה! וזהו מה שמבקשים **'משוך נועם יראתך לעם מבקשי רצונך'**, שְׂאֵלו המבקשים לעשות את רצון ה' [ולא את הרצון המנופח בדמיונות אהבה] – ימצאו את נקודת היראה שתבהיר להם את חובתם, תאמר להם, נכון שכולכם קדושים, אבל לא נדרש מכל אחד להיות כהן גדול, אם תעשה את מה שנדרש ממך [ותביט על האמונה, תתייצב לחזות בנועם ה', ולא בנעימות הארציים] – תגלה את נועם היראה.

שושנת יעקב צהלה ושמחה

והנה בחו"ל קוראים השבת פרשת שלח שהיא הפרשה של ציצית, ותמיד בימי קריאות הפרשיות הללו מופיע יום כ"ג סיון שהוא היום שבו "מרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור... והעיר

שושן צהלה ושמחה, ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר"ו וזה היה היום שְׁבוֹ שלחו את האגרות ליהודים להקהל ולעמוד על נפשם, והנה ביום הנפלא הזה לא חוגגים את נס הפורים, גם אין בו דין של לעשות בסעודה איזה תבשיל מיוחד כמו שעושים ביום שני של פסח שבו נתלה המן, אף לא מקפצים ומשוררים בו 'ליהודים היתה אורה', ומה פשר הדבר?

אך הנה כידוע 'בימי אחשורוש' בזמן של נס פורים היה התעוררות של "קימו וקיבלו – קימו מה שקיבלו כבר" ומבואר בחז"ל שהיה בחינה של 'קבלת התורה מרצון' מה שלא היה בשעת מתן תורה שבה היה 'כפה עליהם הר כגיגית', ולכאורה קשה מאד שהרי כל ההתקרבות אל ה' בימי אחשורוש היתה דרך הגזירה המאיימת, וזה ממש מצב של כפיה, כְּפֹו עליהם לשוב בתשובה, ואם כן איך יתכן שבדיוק אז זכו ל'קבלת התורה מרצון'?

אלא ההסבר הוא שאז מתוך הגזירה ראו את הענין של 'תכלת מרדכי', כי הנה הגזירה היתה מחמת שהשתחוו לצלם של נבוכדנצר, וכעת ראו שמרדכי לא כרע ולא השתחוה, ואם כל זה לא אירע לו כלום, אדרבא נעשה מְשֻׁנָּה-למלך, ועל ידו התבטלה הגזירה, וְאֶבְדוּ את שונאיהם, והבינו שהיראה הנכונה אומרת ליהודי: אֵל תביט למה שהגוי אומר לך ומבלבל אותך ומציע לך את סעודתו הגדולה, אלא תביט על הצד של ה', תחשוב מה אומר לך ה', תאמין שאינו דורש מה שאין יכולת לעמוד בו, ואז תגלה שבאמת 'רצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה ושעבוד מלכויות' [השאור הוא מה שמתפיח את חובת המצוות, והשעבוד הוא מה שמביט על עולמו החומרי ומשתעבד לו], וכך תשיג את היראה האמתית, היראה המשחררת.

ביום כ"ג סיון, שהישועה החלה להתנוצץ - היה זה כאשר הצטרפו לתכלת מרדכי - החלו לעבוד עם היראה הנכונה, להשגיח על יהדותם ותורתם, להקהל ולעמוד על נפשם, ואז כבר היה להם 'אורה ושמחה וששון ויקר', אבל עדיין לא חגגו - חששו אולי יראה מְקִילָה כזו, לא תתקיים, אולי גם תזיק לשאיפות אהבה, ואולי לא יוכלו לעמוד בעוז כנגד שנאיהם והעמלקים למיניהם, אך כאשר ראו שהצליחו לשלוט בשנאיהם, אז 'קימו וקיבלו', קימו מרצון את היראה של מתן תורה.